Edukacja włączająca w organizacji kształcenia specjalnego i udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Grażyna Tereszkiewicz - Kuratorium Oświaty w Rzeszowie

1922

- **1994 r. – Deklaracja z Salamanki**

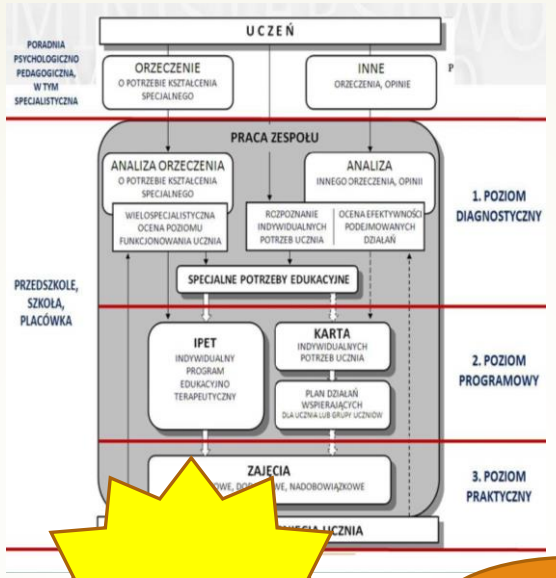

Projekt ustawy o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin
Numer projektu:
UD319
Rodzaj dokumentu:
Projekty ustaw
Typ dokumentu:
D – pozostałe projekty

2017 r.

2021 r.

Dostępność Plus

Za życiem

Aktywna tablica

Wyprawka szkolna

Deklaracja Madrycka (2002).

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948),
- Konwencja Praw Dziecka (1989),
- Światowa Deklaracja Edukacji dla Wszystkich (1990),
- Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (1993),
- Deklaracja z Salamanki - Wytyczne dla Działań w zakresie Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych (1994),

Specjalistyczny zespół działający w przedszkolu specjalnym szkole specjalnej/placówce specjalnej, prowadzącej działalność edukacyjną i korzystający z jej zasobów kadrowych i merytorycznych oraz zasobów zewnętrznych innych podmiotów.

Maria Grzegorzewska

patronem roku 2022

7 maja br. mija 55. rocznica śmierci Marii Grzegorzewskiej – twórczyni pedagogiki specjalnej. W swojej pracy Grzegorzewska kierowała się mottem:

„Nie ma kaleki – jest człowiek”.

Przez całe życie zawodowe walczyła o to, by zapewnić dzieciom z niepełnosprawnościami jak najlepsze warunki do rozwoju. Zakładała szkoły specjalne i kształciła nauczycieli.
W maju obchodziliśmy także 100. rocznicę utworzenia Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, którego założycielką i patronką jest Maria Grzegorzewska.

„Poza przygotowaniem zawodowym człowieka, poza jego wykształceniem, najkorzystniejszą najbardziej podstawową i decydującą wartością w jego życiu jest jego CZŁOWIECZEŃSTWO”

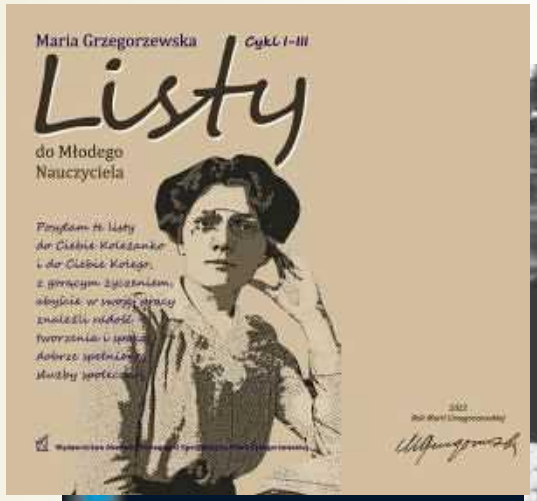

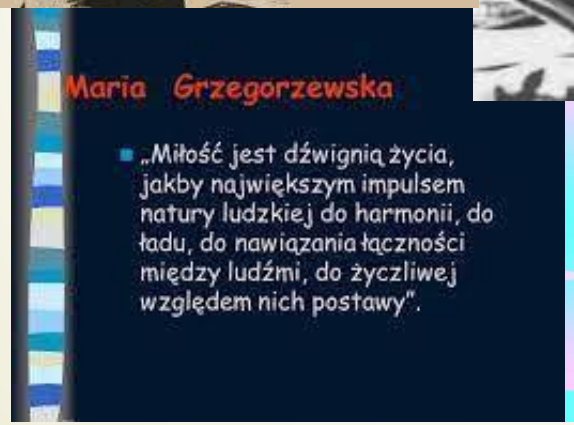

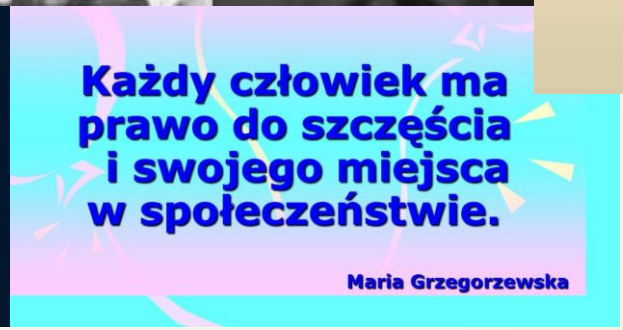

„Im kto jest lepszym człowiekiem, lepiej do pracy przygotowanym, im ma większą dla drugich życzliwość, głębszą o nich troskę i poczucie odpowiedzialności za swoją pracę, tym większy zostawi ślad w duszach dzieci”.

Maria Grzegorzewska

człowieczeństwo

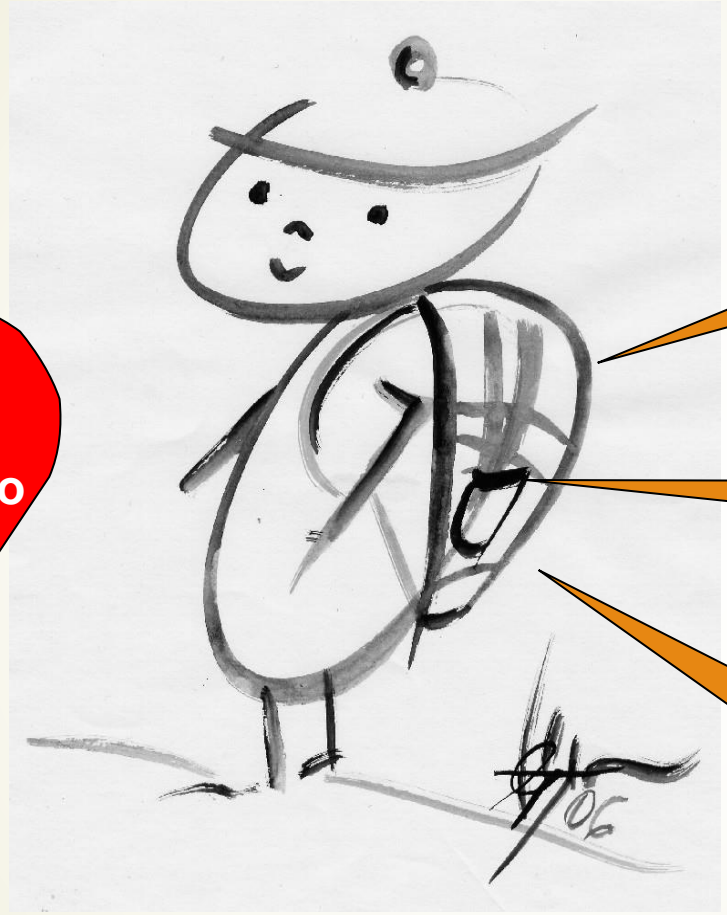

rodzice

Przedszkole
Szkoła
podstawowa

LO, T, SB

Opr. GT

„...szkoła nie będzie /w przyszłości / świątynią wiedzy, tylko miejscem rozwoju człowieka"

Stanisław Sławiński

Stanisław Sławiński (ur. 1948) – pedagog, doktor nauk humanistycznych, od 2005 do 2007 podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej. Wykładowca na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

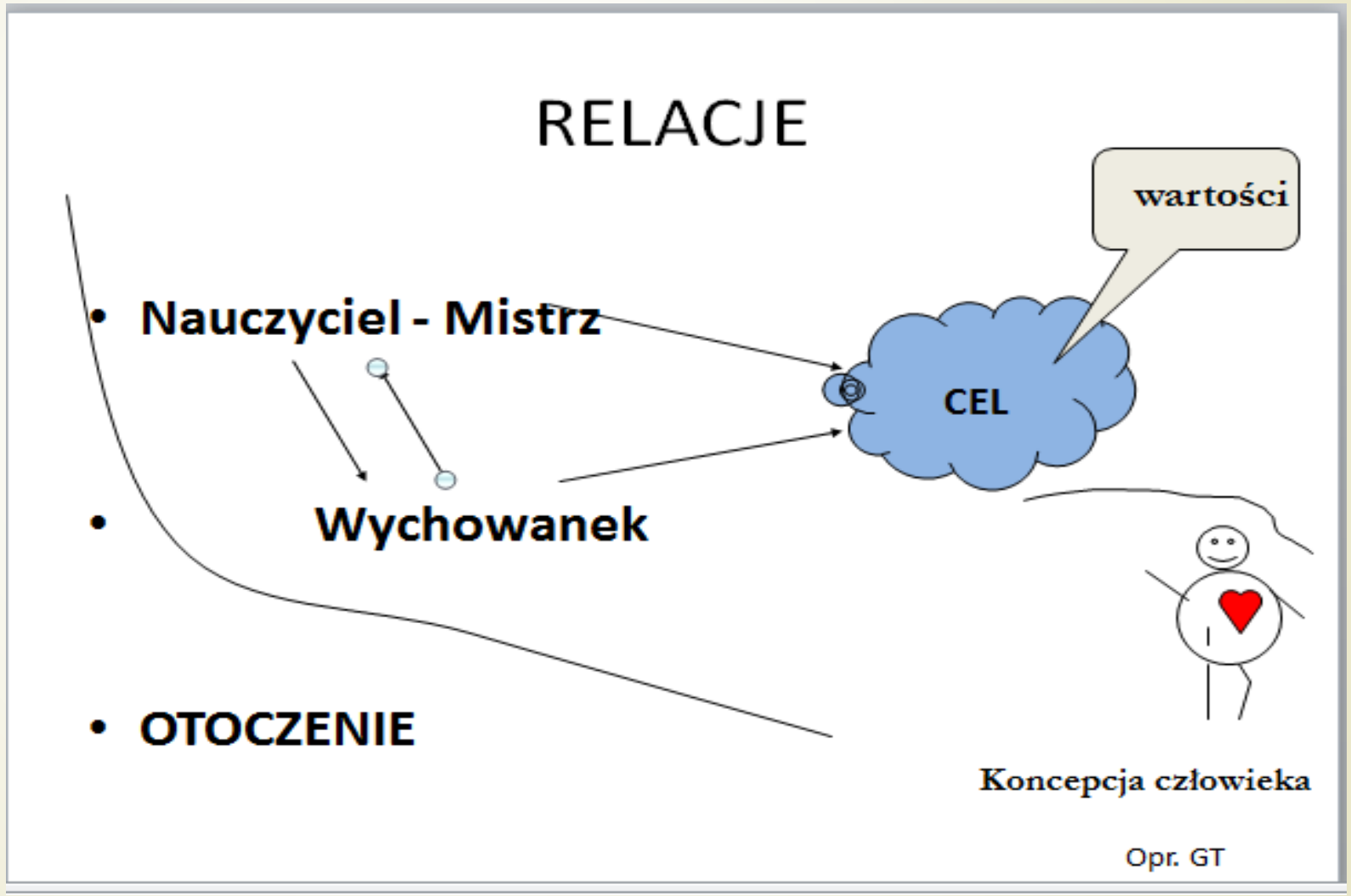

,,Mistrz, który posiada wiedzę

pisze ją w duszy człowieka''.

Sokrates

,,Największą rzeczą, jaką może dać mistrz swojemu uczniowi, jest pomoc w odkrywaniu własnej indywidualności i jej rozwoju.''

Andrzej Góralski

- **1994 r. – Deklaracja z Salamanki** - w sprawie Zasad, Polityki i Praktyki w zakresie Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych oraz Wytyczne dla Działań. Inspiracją dla tych dokumentów jest zasada powszechności, uznanie konieczności działania na rzecz "szkół dla wszystkich" - instytucji, które przyjmą każdego, będą szanować różnice, sprzyjać uczeniu i reagować na indywidualne potrzeby uczniów. Dlatego stanowią one istotny wkład w realizację idei Edukacji dla Wszystkich oraz zwiększenia efektywności nauczania w szkołach.

Zasada 6

Państwa powinny uznać zasadę równych szans edukacyjnych - na poziomie podstawowym, średnim i wyższym dla dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami - organizowanych w warunkach integracji. Powinny one zagwarantować, by edukacja osób niepełnosprawnych stanowiła integralną część systemu oświaty (The Standard Rules, 1994, s.23)

Czym są Specjalne Potrzeby Edukacyjne?

Specjalne potrzeby edukacyjne to oddziaływania edukacyjne wobec uczniów: niepełnosprawnych (z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego), zdolnych i chorych. Każda z tych grup ma specjalne potrzeby edukacyjne, które szkoła musi realizować.

https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/najczesciej-zadawane-pytania-i-odpowiedzi-dotyczace-wsparcia-dzieci-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi

Co to jest edukacja włączająca?

Edukacja włączająca polega na tym, **że dziecko z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczy się w klasie, w szkole ogólnodostępnej razem ze swoimi rówieśnikami.** Ministerstwo Edukacji Narodowej dąży do tego, aby każda szkoła była przygotowana do przyjęcia dziecka niepełnosprawnego.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017 r., poz. 1591 oraz z 2018 r., poz. 1647).

Na najbardziej podstawowym poziomie edukacja musi

się koncentrować

na ***stwarzaniu warunków,***

w których uczniowie będą…

CHCIELI I MIELI MOŻLIWOŚĆ SIĘ UCZYĆ

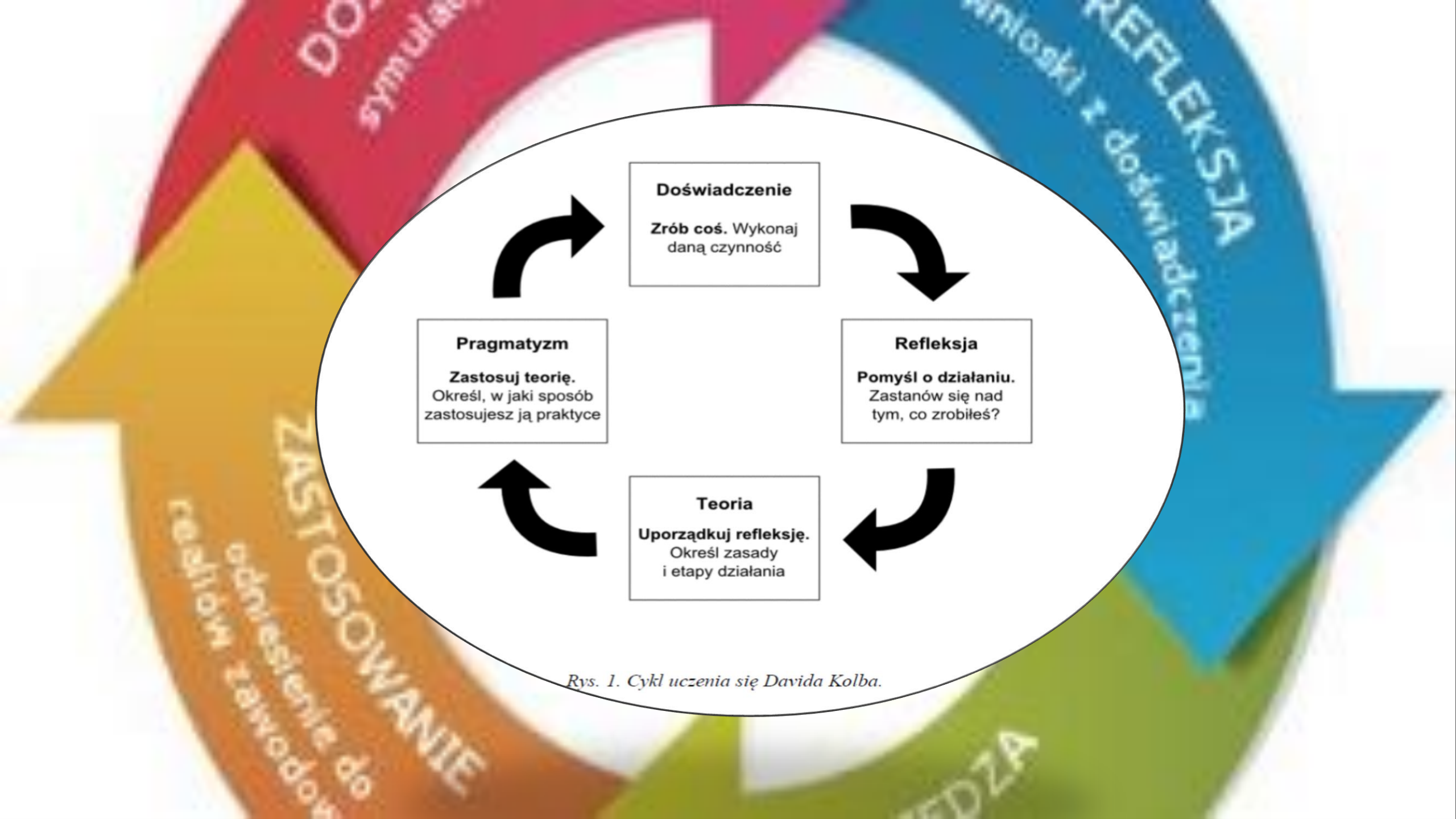

Rys. 1. Cykl uczenia się Davida Kolba.

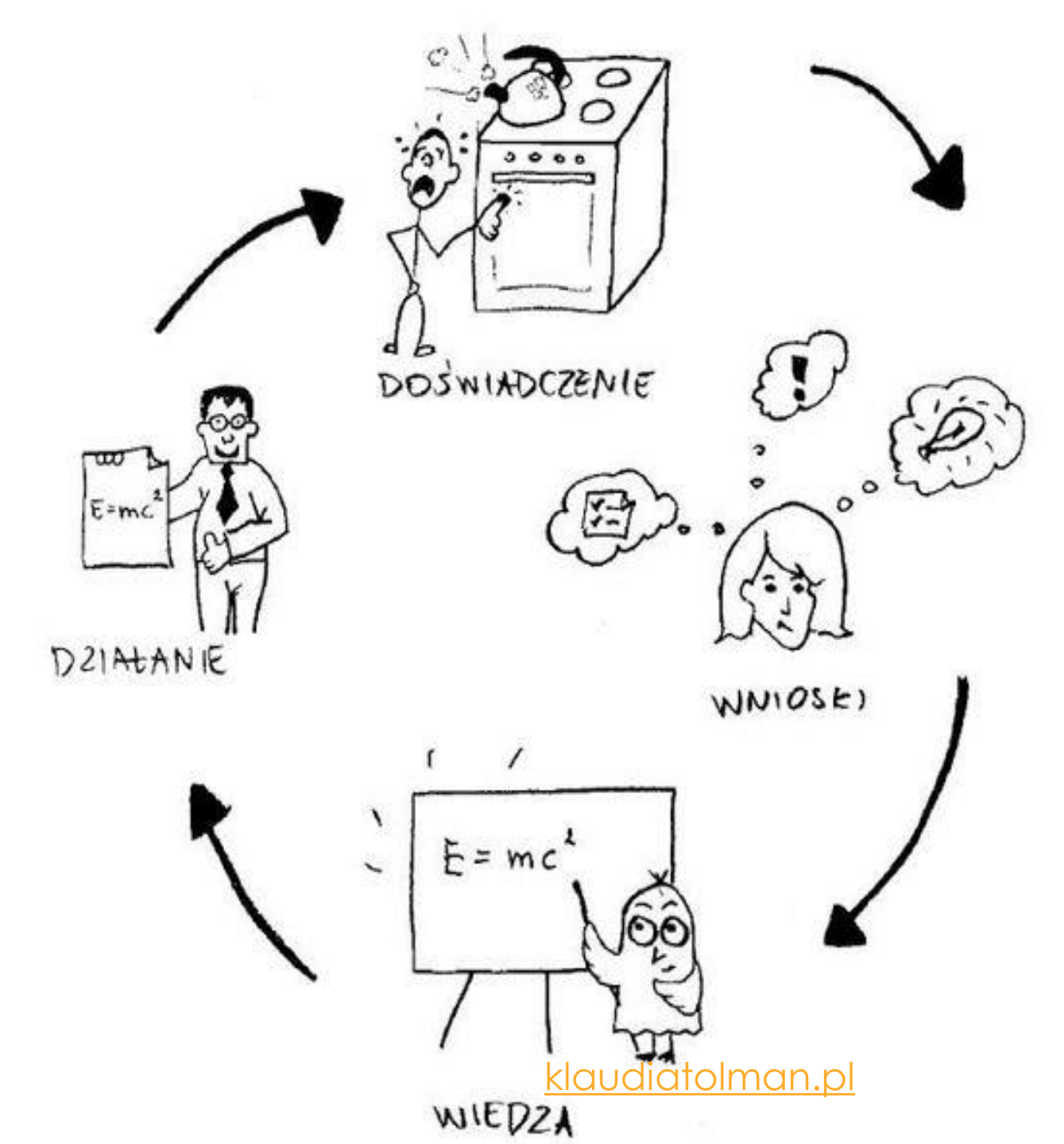

klaudiatolman.pl

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu, szkole i placówce polega na:

rozpoznawaniu możliwości psychofizycznych rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, wynikających w szczególności ze:

1) szczególnych uzdolnień;
2) niepełnosprawności;
3) choroby przewlekłej;
4) niedostosowania społecznego;
5) zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
6) specyficznych trudności w uczeniu się;
7) zaburzeń komunikacji językowej;
8) sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
9) niepowodzeń edukacyjnych;
10) zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego, kontaktami środowiskowymi;
11) trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą;
12) innych potrzeb dziecka.

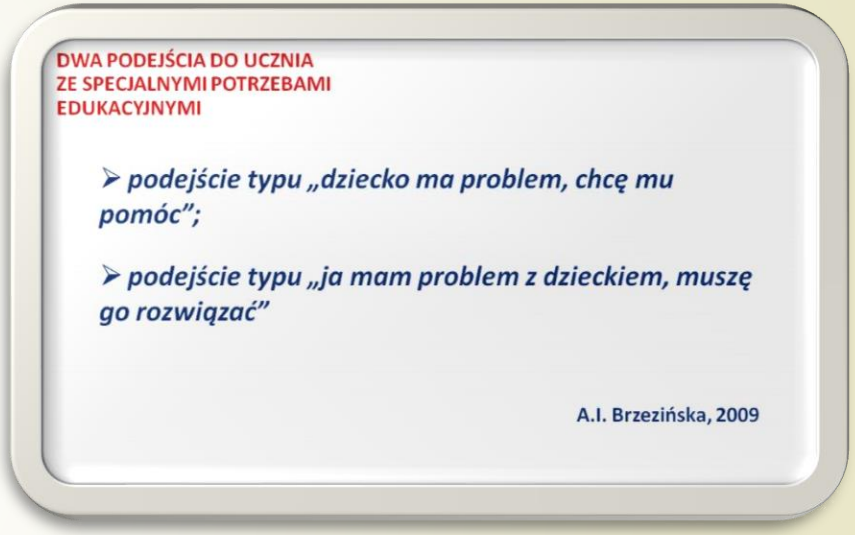

Kto udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej?

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielają, prowadzący zajęcia z uczniem, nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści, w szczególności, psycholodzy, pedagodzy, logopedzi i doradcy zawodowi, **we współpracy** z:

1) rodzicami uczniów;
2) poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi;
3) placówkami doskonalenia nauczycieli;
4) innymi przedszkolami, szkołami i placówkami;
5) organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

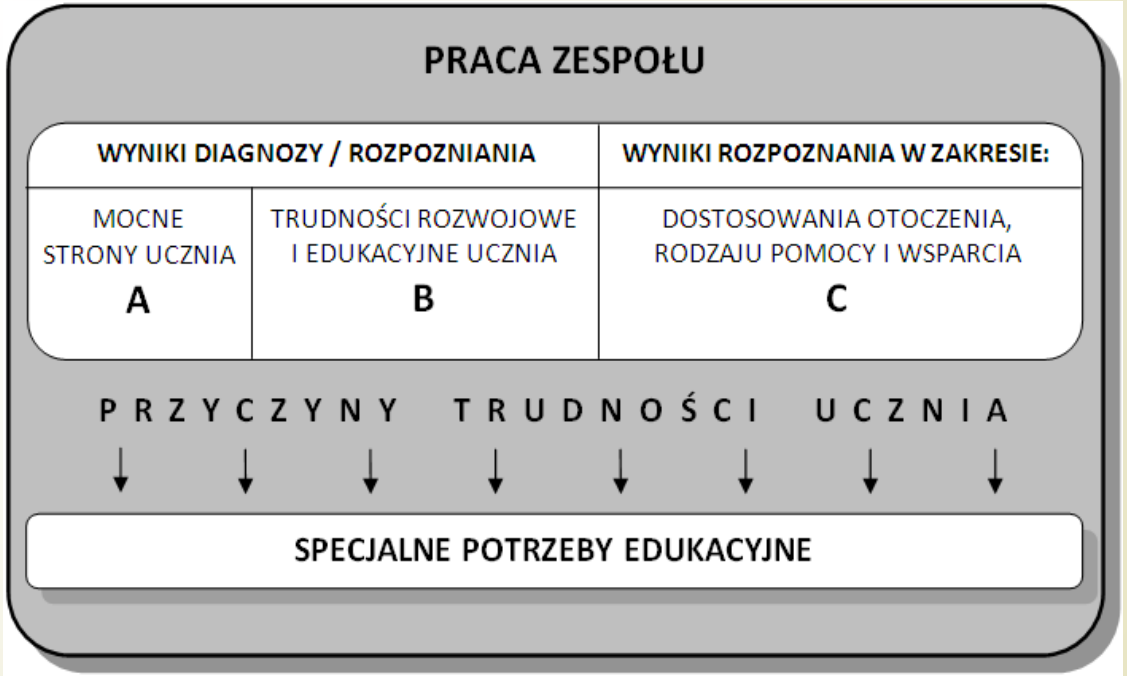

KTO ZATEM PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA OSTATECZNY REZULTAT UDZIELANEJ POMOCY, JAKIM JEST PRZYSZŁY SUKCES EDUKACYJNY UCZNIA?

WEJŚCIE UCZNIA DO SYSTEMU EDUKACJI

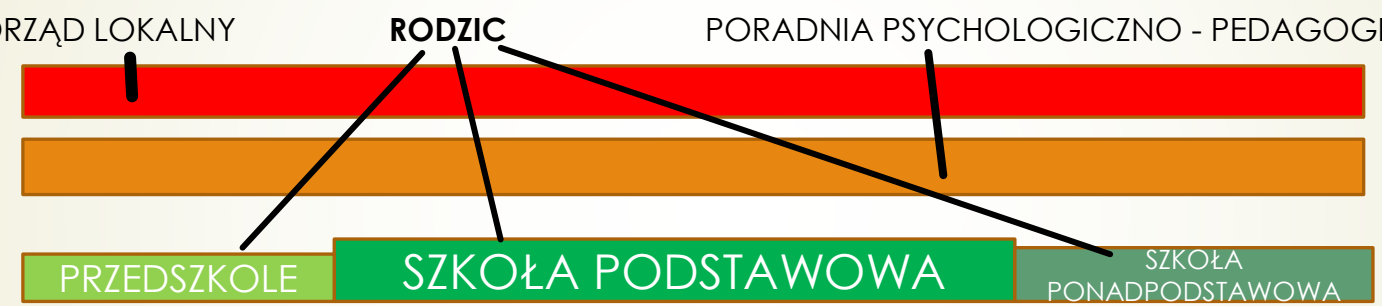

WEJŚCIE UCZNIA W DOROSŁE ŻYCIE

Każdy z nas ma jakiś 'defekt' (nie ma ludzi bez wad, słabości czy deficytów). Holistyczna wizja człowieka jest dopełnieniem znaczenia godności osoby ludzkiej. Potwierdzeniem niech będą słowa samej Grzegorzewskiej: ***„Wchodzi tu w grę przede wszystkim konieczność stworzenia warunków, w których dziecko nie czuje swego niedostosowania do życia i znajduje właściwe sobie źródło owocnej aktywności, dzięki czemu wzbogaca i kształci swoją osobowość, przez co uniezależnia się od dalszych sytuacji frustracyjnych, nieuniknionych w jego życiu, co w sumie podnosi jego dostosowalność do życia”***

MODEL MEDYCZNY

DZIECKO Z DYSFUNKCJĄ

STATYCZNA DIAGNOZA DZIECKA

OKREŚLENIE POTRZEB W KONTEKŚCIE NIESPRAWNOŚCI

NIESPRAWNOŚĆ W CENTRUM UWAGI

OBRAZ DZIECKA, SPOSÓB KONTROLI JEGO POSTĘPÓW ORAZ TERAPII JEST Z GÓEY NARZUCONY

SEGREGACJA – ODMIENNY RODZAJ WSPARCIA

SPECJALNY PROGRM NAUCZANIA MAJĄCY NA CELU WYUCZENIE PODSTAWOWYCH UMIEJĘTNOŚCI ŻYCIOWYCH

KONCENTRACJA NA POTRZEBACH TERAPEUTYCZNYCH I „PODSTAWOWYCH UMIEJĘTNOŚCIACH"

MODEL SPOŁCZNY

CZŁOWIEK JAKO WARTOŚĆ SAMA W SOBIE

OKREŚLENIE SŁABYCH I MOCNYCH STRON UCZNIA (NAJLEPIEJ) PRZEZ NIEGO SAMEGO

SPOJRZENIE NA DZIECKO CAŁOŚCIOWO

PROGRAMY TWORZONE SĄ W OPARCIU O MOZLIWOŚCI DZIECKA, W CELU ZABEZPIECZENIA JEGO INDYWIDUALNYCH POTRZEB: TERAPETYCZNYCH, SPOŁECZNYCH, POZNAWCZYCH

WSPARCIE DOSTĘNE JEST DLA WSZYSTKICH UCZNIÓW

WSPÓLNE WYPRACOWANIE METOD ZASPOKAJANIA POTRZEB WSZYSTKICH DZIECI

OGÓLNY PROGRAM NAUCZANIA, KTÓRY MOŻNA DOSTOSOWAĆ DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB UCZNIÓW

RÓŻNORODNOŚĆ I BOGACTWO OFERTY EDUKACYJNEJ JEST WARTOŚCIĄ SAMĄ W SOBIE

Wyzwania dla edukacji włączającej

- Implikacje (prawo wewnątrzszkolne, zasady, procedury, kultura organizacyjna, zmiana…)
- Przełamanie dotychczasowych schematów, poszukiwanie nowych rozwiązań
- Społeczny klimat szkoły
- Podmiotowość
- Postawy wszystkich uczestników życia szkoły
- Nauczyciele – fundament wsparcia vs wsparcie nauczycieli
- Budowanie zaplecza dla szkoły i nauczycieli (ODN, PPP, BP, inne szkoły i ośrodki – wspomaganie)
- Efektywne finansowanie
- …

Kwestie do rozważenia dla nauczyciela:

- czy umiem współpracować z rodzicem dziecka wymagającego indywidualizacji nauczania i na czym opieram tę współpracę?
- co robię, w celu stałego ulepszania tej relacji?
- jak wygląda mój sposób komunikowania się z rodzicem i czy jest skuteczny?

Kwestie do rozważenia dla nauczyciela:

- czy umiem w odniesieniu do pracy z uczniem dysfunkcyjnym czy zdolnym prosić o fachową pomoc specjalistów w szkole, w poradni psychologiczno-pedagogicznej?
- na ile czuję się wspierany przez specjalistów w razie problemów w pracy z uczniem z zaburzeniami, czy uzdolnieniami?
- czy potrafię we współpracy ze specjalistą umiejętnie zapewniać działania terapeutyczne w odniesieniu do ucznia, który tego wymaga?

Kwestie do rozważenia dla nauczyciela:

- jak wygląda mój styl nauczania, czy wymaga zmian w kontekście indywidualizacji nauczania?
- które z punktów nowego stylu nauczania zgodnych z zasadami edukacji włączającej już realizuję, a nad którymi muszę popracować?- jak oceniam moją umiejętność współpracy i czerpania z wiedzy specjalistów w odniesieniu do ucznia ze SPE i na ile wpływa to na mój styl nauczania?

Kwestie do rozważenia dla nauczyciela:

- czy potrafię adaptować podstawę programową do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia?
- czy umiem dostosować program nauczania do potrzeb wszystkich uczniów w danej klasie, czy wiem kogo mogę prosić o pomoc w tym dostosowaniu?
- czy umiem szukać takich sposobów nauczania, które potrafią zadowolić wszystkie dzieci w danej klasie?

Mapa Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą w Polsce

z liczbą placówek ogólnodostępnych objętych wsparciem

8 Miasto - siedziba SCWEW wraz z liczbą przedszkoli i szkół ogólnodostępnych objętych wsparciem

Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą - definicja

Specjalistyczny zespół działający w przedszkolu specjalnym szkole specjalnej/placówce specjalnej, prowadzącej działalność edukacyjną i korzystający z jej zasobów kadrowych i merytorycznych oraz zasobów zewnętrznych innych podmiotów.

ORGANY PROWADZĄCE
KURATORIUM OŚWIATY
PRZEDSZKOLE SPECJALNE/SZKOŁA SPECJALNA/
PLACÓWKA SPECJALNA
SCWEW
PRZEDSZKOLE/SZKOŁA OGÓLNODOSTĘPNA
SYSTEM KSZTAŁCENIA
NAUCZYCIELI
UCZELNIE
SYSTEM DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
PPP, PDN, BP
ZASOBY LOKALNE
I REGIONALNE
PODMIOTY WSPIERAJĄCE
DZIECKO I RODZINĘ
Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój
ORE
Ośrodek
Rozwoju
Edukacji
Rzeczpospolita
Polska
Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

SPECJALISTYCZNE CENTRUM WSPIERAJĄCE EDUKACJĘ WŁĄCZAJĄCĄ SCWEW

KADRA SCWEW

LIDER SCWEW

- Ekspert ds. edukacji włączającej
- Ekspert ds. informacji i ewaluacji
- Specjaliści i nauczyciele
- Ekspert ds. technologii wspomagających

RODZAJE WSPARCIA

- Modelowe zajęcia specjalistyczne
- Konsultacje indywidualne i grupowe
- Lekcje otwarte z obserwacją
- Warsztaty i szkolenia specjalistyczne
- Sieci współpracy i samokształcenia

- Promowanie idei edukacji włączającej
- Konsultacje w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego
- Koordynowanie informacji niezbędnych do realizacji zadań SCWEW
- Działania na rzecz dostępności szkół

- Rozpoznanie potrzeb w zakresie wyposażenia w sprzęt specjalistyczny
- Zakup sprzętu
- Dobór sprzętu i udostępnianie
- Instruktaże i szkolenia z obsługi sprzętu

Koordynator ds. edukacji włączającej i współpracy ze SCWEW w przedszkolu/szkole ogólnodostępnej

Obszary działania SCWEW

Będą się odnosiły do zróżnicowanych potrzeb dzieci/uczniów wynikających między innymi z:

- dysfunkcji wzroku,
- dysfunkcji słuchu,
- zaburzeń ze spektrum autyzmu (ASD),
- potrzeby komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC),
- trudności w zachowaniu i funkcjonowaniu społecznym,
- **zaburzeń psychicznych,**
- niepełnosprawności ruchowej,
- niepełnosprawności intelektualnej.

KRAJOWY SYSTEM WCZESNEGO WSPOMAGANIA ROZWOJU DZIECI ORAZ WSPARCIA UCZNIÓW I RODZIN
SIEĆ INSTYTUCJI – KOORDYNACJA PPP
NOWY MODEL WWR
PLANOWNY TERMIN PRZYJĘCI IV KWARTAŁ 2022 R.
NADANIE STATUSU OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU GŁĘBOKIM
Projekt ustawy o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin
ROZPOZNANIE wszelkich barier utrudniających uczenie się. abc
ICF
MIĘDZYNARODOWA
KLASYFIKACJA FUNKCJONOWANIA , NIESPRAWNOŚCI I ZDROWIA
STANDARDY ZATRUDNIENIA NAUCZYCIELI SPECJALISTÓW, SUPERWIZJE,
SCWEW
OCENA FUNKCJONALNOŚCI
IPE – INDYWIDULNE PLANY EDUKACYJNE

Za: Guidelines for inclusion: ensuring access to education for all, 2005.

EDUKACJA SPECJALNA

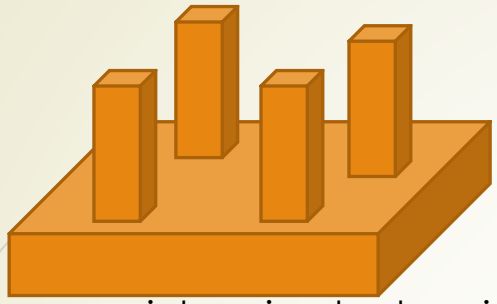

Dziecko ze specjalnymi potrzebami,
Specjalni nauczyciele ,
Specjalna szkoła

EDUKACJA ZWYKŁA

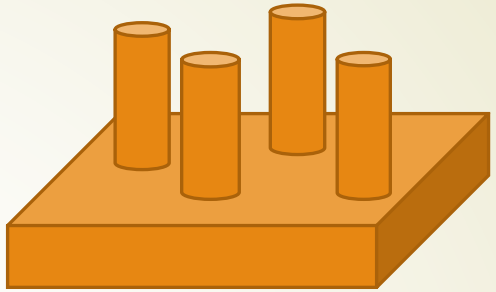

Dziecko zdrowe
nauczyciele ,
Normalna szkoła

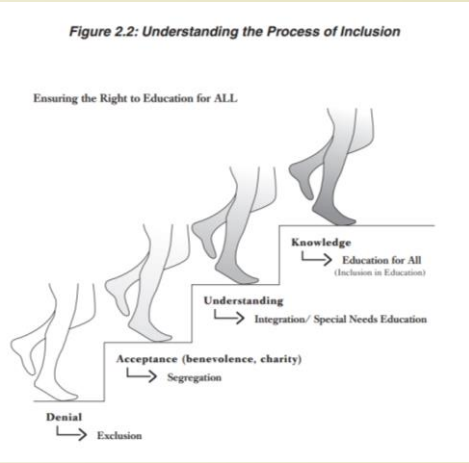

EDUKACJA INTEGRACYJNA

- TERAPIA

- REHABILITACJA

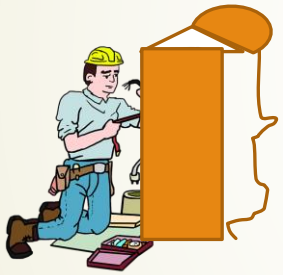

Należy odmienić dziecko,
aby pasowało do systemu.

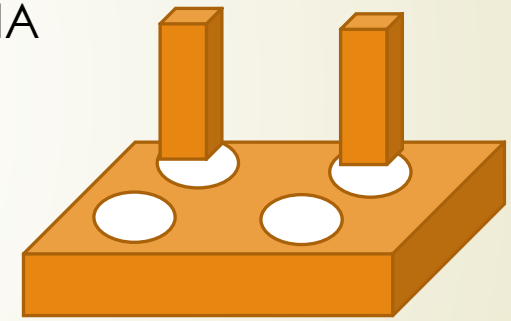

System pozostaje bez zasadniczych zmian.
Dziecko musi się dostosować albo odejść.

EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

Dzieci są różne, ale mogą uczyć się razem.

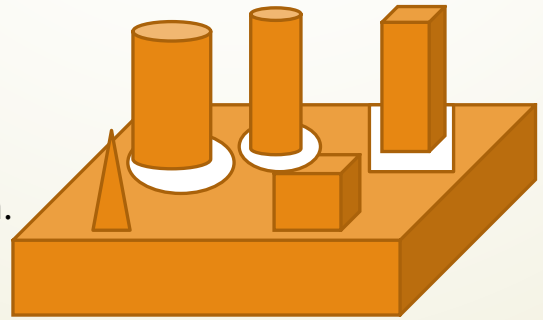

Należy dostosować system do dziecka

KOMPETENCJE

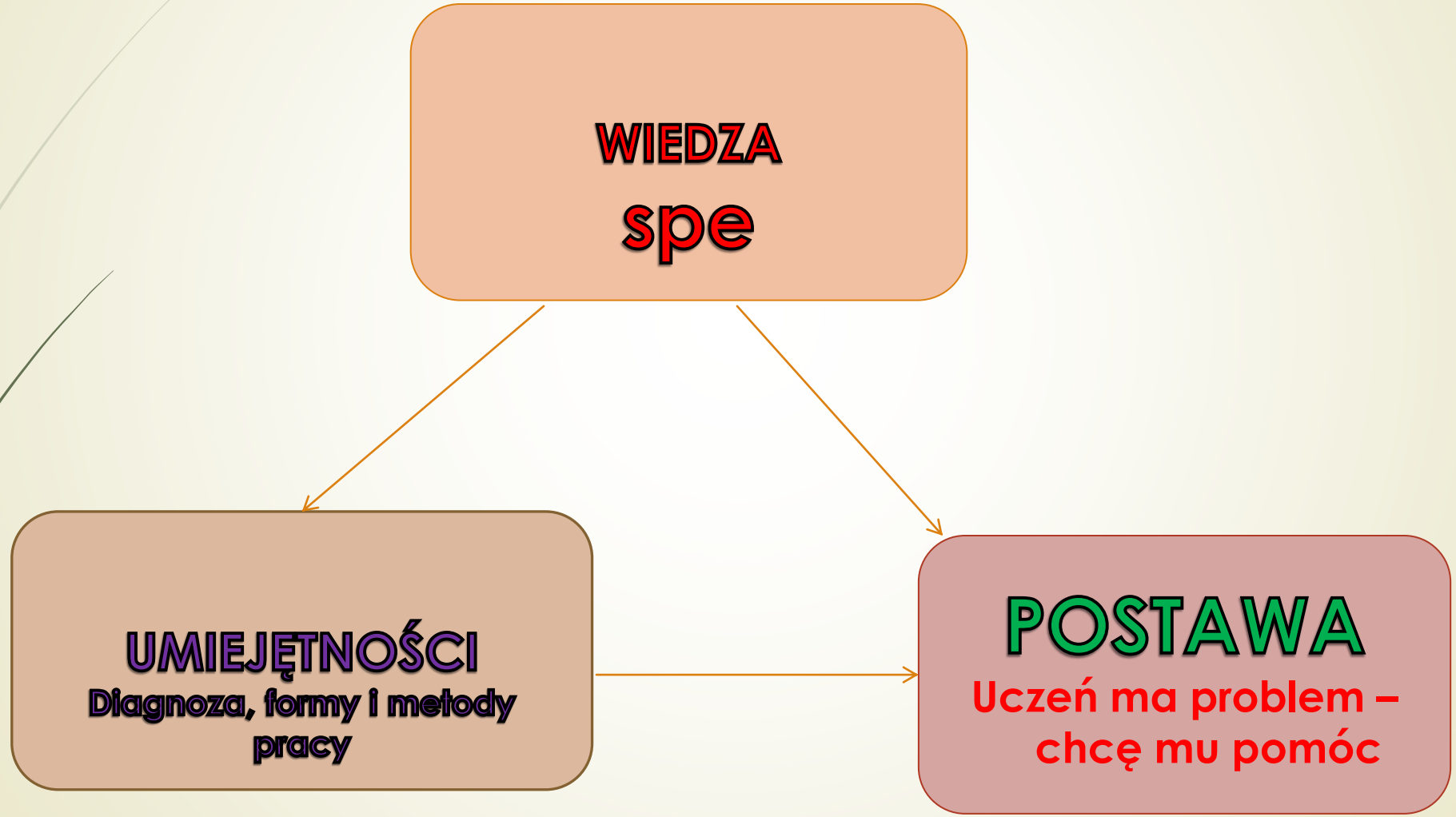

ORE Ośrodek Rozwoju Edukacji

A A A A A A

Szkolenia Kontakt Patronaty Newsletter BIP EN Unia Europejska

ORE Kształcenie i wychowanie Szkolnictwo branżowe Doradztwo zawodowe Szkoła Projekty PO WER Nasze serwisy

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- Edukacja włączająca
- Pomoc psychologiczno-pedagogiczna
- **Prawo na rzecz ucznia ze SPE**
- Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka (WWRD)
- Dysfunkcja wzroku
- Dysfunkcja słuchu
- Niepełnosprawność intelektualna

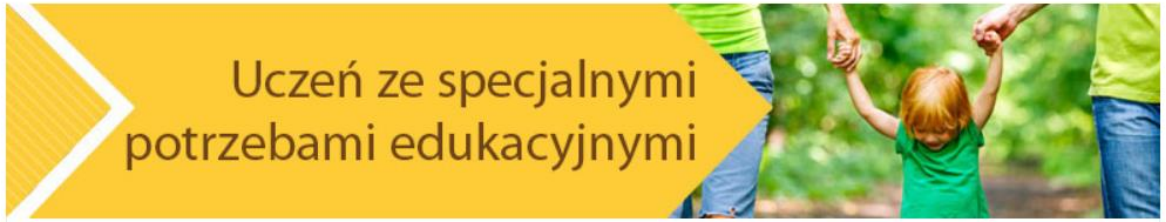

Prawo na rzecz ucznia ze SPE

30 marca 2015

- **Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. 2017r. poz. 1189);**
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017r. *w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli* (Dz. U. z 2017r. poz.1575);**

Rozporządzenie określa kwalifikacje wymagane od nauczycieli na każdym etapie edukacyjnym i specjalistów pracujących w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych: psychologa, pedagoga,

https://www.ore.edu.pl/2015/03/edukacja-wlaczajaca/

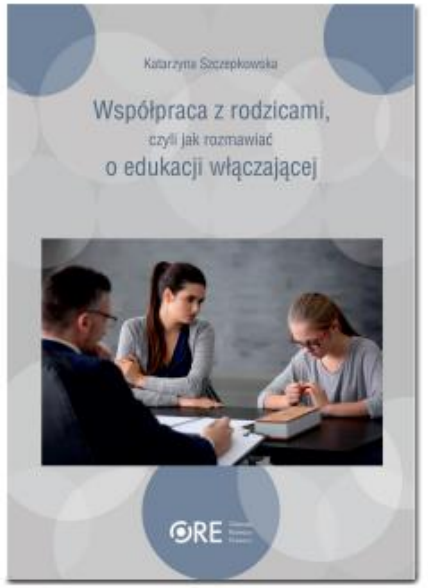

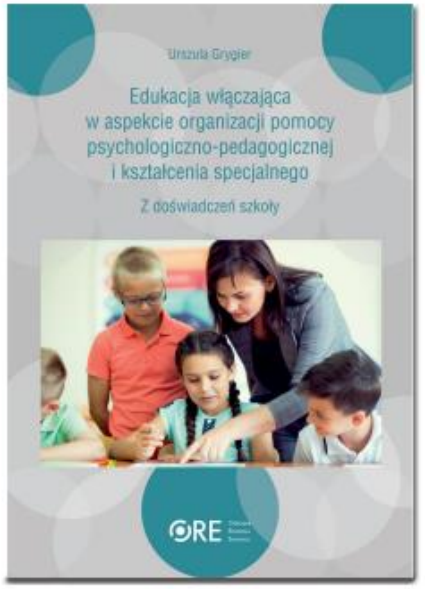

PODEJŚCIE TRADYCYJNE:

- Edukacja dla niektórych
- Podejście statyczne
- Uczenie kolektywne, zbiorowe
- Nacisk na nauczanie
- Koncentracja na przedmiocie i programie
- Podejście diagnostyczno – opisowe skupione na deficytach
- Szanse ograniczone wskutek segregacji

PODEJŚCIE WŁĄCZAJĄCE:

- **Edukacja dla wszystkich**
- **Podejście elastyczne**
- **Uczenie zindywidualizowane**
- **Nacisk na uczenie się**
- **Koncentracja na dziecku**
- **Podejście holistyczne skupione na możliwościach**
- **Równość szans dla wszystkich**

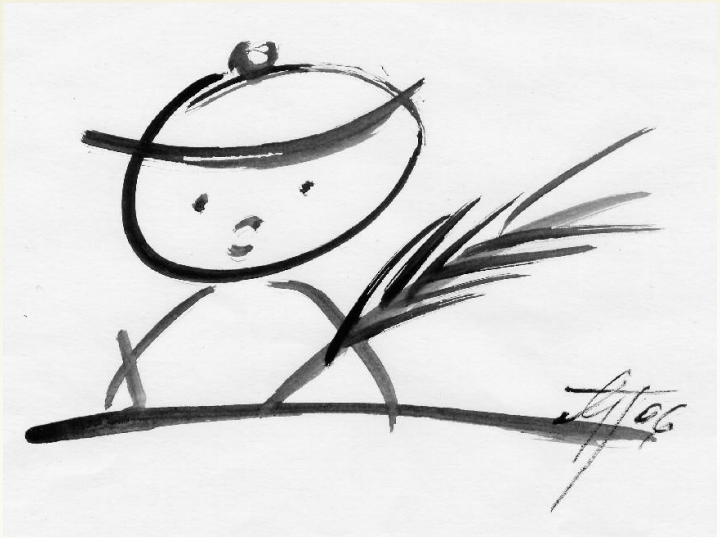

Oto kilka wskazówek, które ułatwią Ci działanie zgodne z zasadami edukacji włączającej:

- twórz plan nauczania z myślą o wszystkich uczniach,
- postaw na lekcje, które uczą rozumieć różnorodność,
- spraw, by uczniowie współpracowali ze sobą podczas nauki,
- wprowadź system ocen, który pomoże uczniom w dążeniu do sukcesów,
- zadawaj zróżnicowane prace domowe,
- postaraj się, by wszyscy uczniowie brali udział w zajęciach poza klasą, np. wspólnych wyjściach

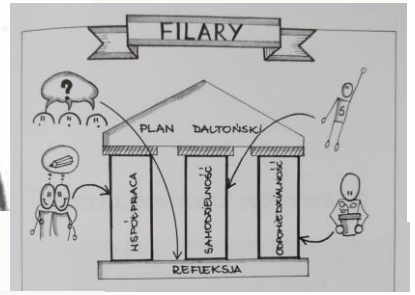

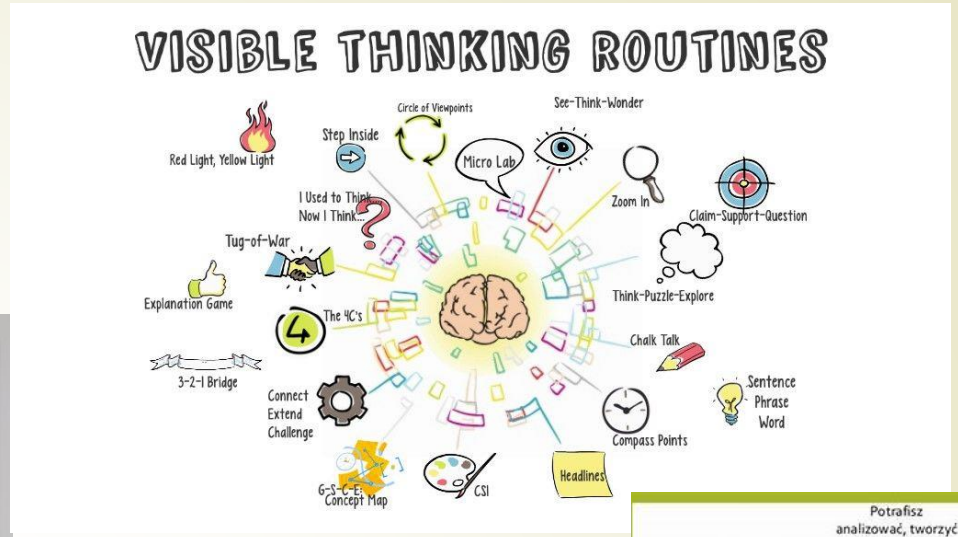

Materiały – Szkolenia Specjalni

Czym jest edukacja włączająca?

Włączanie rozumiane **jako proces społeczny,** zakłada widzenie szkoły jako ogniwa w procesie kreowania polityki społecznej, ukierunkowanej na celowe, **systematyczne i zorganizowane działania zmierzające do zmiany środowiska osoby z niepełnosprawnością** tak, by wyeliminować z niego przeszkody uniemożliwiające aktywny udział w życiu społecznym, by było ono jak najmniej ograniczające dla pomyślnego **rozwoju zgodnie z potencjałem dziecka.**

M. Czarnocka, Edukacja włączająca - uczeń niepełnosprawny w klasie/szkole ogólnodostępne

Dziękuję ☺

Do cennych rozwiązań metodycznych i organizacyjnych szkoły uwzględniających w nauczaniu
zróżnicowanie uczniów można zaliczyć m.in. pracę na lekcji w małych grupach, metoda pracy
projektem czy metody aktywizujące uczniów.

Należy tu także
nadmienić, że nie istnieje jedna uniwersalna metoda nauczania, a każda niesie określone możliwości,
jak i ograniczenia. Kunszt pracy nauczyciela polega m.in. na tym, aby mieć świadomość właściwego
ich zastosowania. Na przykład poprzez „tok poszukujący", mamy możliwość - w przeciwieństwie do
stosowania „toku podającego" - zwiększyć aktywny udział uczniów w zdobywaniu wiedzy
i wykorzystać różnorodność zespołu klasowego w tym poszukiwaniu.

Z całą pewnością szybki rozwój nauki i zachodzące zmiany społeczne wymuszają na szkole wiele
zmian, a jedną z nich jest zmiana w postrzeganiu swojej roli - z przekazywania wiedzy na
wszechstronny rozwój każdego dziecka, tak aby młody człowiek po zakończeniu edukacji potrafił
swoim umysłem zarządzać i mógł tym samym sprawnie, na miarę swoich możliwości, przyswajać
nową wiedzę przez całe życie, a w konsekwencji skutecznie funkcjonować i na polu osobistym,
i zawodowym. Dlatego też, w świetle wprowadzanych zmian oświatowych dotyczących zasad
udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej stosowanie indywidualizacji
w nauczaniu w coraz większym wymiarze wydaje się zasadne i bardzo istotne, gdyż przede wszystkim
jest sposobem na wyrównywanie szans edukacyjnych wszystkich uczących się i ma to kluczowe
znaczenie dla edukacji wczesnoszkolnej, gdyż jest jakby podwaliną do dalszej edukacji

korzyści dla nauczyciela płynące z uczestnictwa w superwizji mogą być następujące:
poznanie siebie, czyli uświadomienie sobie własnych przekonań, swoich słabych i mocnych
stron, większa swoboda i pewność siebie, nauczyciel może dowiedzieć się o sobie rzeczy,
z których nie zdawał sobie sprawy i dzięki temu uczy się lepiej rozumieć swoje reakcje,
uczucia, sposób myślenia i podejmowania decyzji,
odkrywanie przyczyn trudności napotkanych w pracy dydaktycznej i wychowawczej,
wypracowanie lepszej strategii pracy, odzyskanie zaufania do siebie i doświadczenie
większego zadowolenia ze swojej aktywności zawodowej,
poznanie i ćwiczenie nowych metod pracy, nauczyciel może dowiedzieć się jak inni widzą
jego trudności, a superwizor dba o atmosferę bezpieczeństwa,
nauczenie się różnych sposobów rozwiązywania problemów w szkole i poszerzenie horyzontu
myślenia, a w konsekwencji szersze postrzeganie swojej pracy,
poprawa relacji z innymi nauczycielami.

2022 Rokiem Marii Grzegorzewskiej

Drzwi w gabinecie Marii zawsze były otwarte. Skupiona na pracy, witała odwiedzające ją osoby z życzliwością i uśmiechem na twarzy. Była osobą, dla której niezwykle ważne stawały się relacje. Pisała: „Przyjaźń daje moc do wspólnego przezwyciężania trudności, pomaga dźwigać odpowiedzialność, nie daje zapominać, że trzeba szukać tego, co najważniejsze”.

Przepisy prawa: Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r., poz. 996, poz. 1000, poz. 1290, poz. 1669 i poz. 2245). Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 r., poz. 1457, poz. 1560, poz. 1669 i poz. 2245). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356 i z 2018 r., poz. 1485). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1578 oraz z 2018 r., poz. 1485). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017 r., poz. 1591 oraz z 2018 r., poz. 1647). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1534).

Każdy z nas ma jakiś 'defekt' (nie ma ludzi bez wad, słabości czy deficytów).
Holistyczna wizja człowieka jest dopełnieniem znaczenia godności osoby ludzkiej.
Potwierdzeniem niech będą słowa samej Grzegorzewskiej:
„Wchodzi tu w grę przede wszystkim konieczność stworzenia warunków, w których dziecko nie czuje swego niedostosowania do życia i znajduje właściwe sobie źródło owocnej aktywności, dzięki czemu wzbogaca i kształci swoją osobowość, przez co uniezależnia się od dalszych sytuacji frustracyjnych, nieuniknionych w jego życiu, co w sumie podnosi jego dostosowalność do życia”

Wielokrotnie podkreślała, jak wielką rolę, nie tylko w procesie nauczania, ale także w życiu wychowanka odgrywa dobry **nauczyciel**. Mówiła, że **„im lepszy będzie nauczyciel, tym lepszy będzie świat i życie każdego człowieka"**. Podkreślała, że nauczycielem może być jedynie człowiek etyczny, taki, który w swoim życiu kieruje się miłością i żyje zgodnie z zasadą „dobro rodzi dobro”.

Edukacja włączająca

 społeczny model niepełnosprawności – zamiast deficytów czy specjalnych potrzeb edukacyjnych koncentracja na barierach w procesie edukacji
 dziecko niepełnosprawne uczy się w szkole rejonowej, najbliższej miejsca zamieszkania;
 docenianie i wspieranie różnorodności wszystkich uczniów – edukacja dla wszystkich
 włączanie wymaga przekonstruowania systemu szkolnego tak, by stworzyć wszystkim uczniom, niezależnie od rodzaju czy głębokości niepełnosprawności, poczucie przynależności do zbiorowości (Przewodnik po edukacji włączającej, 2011).

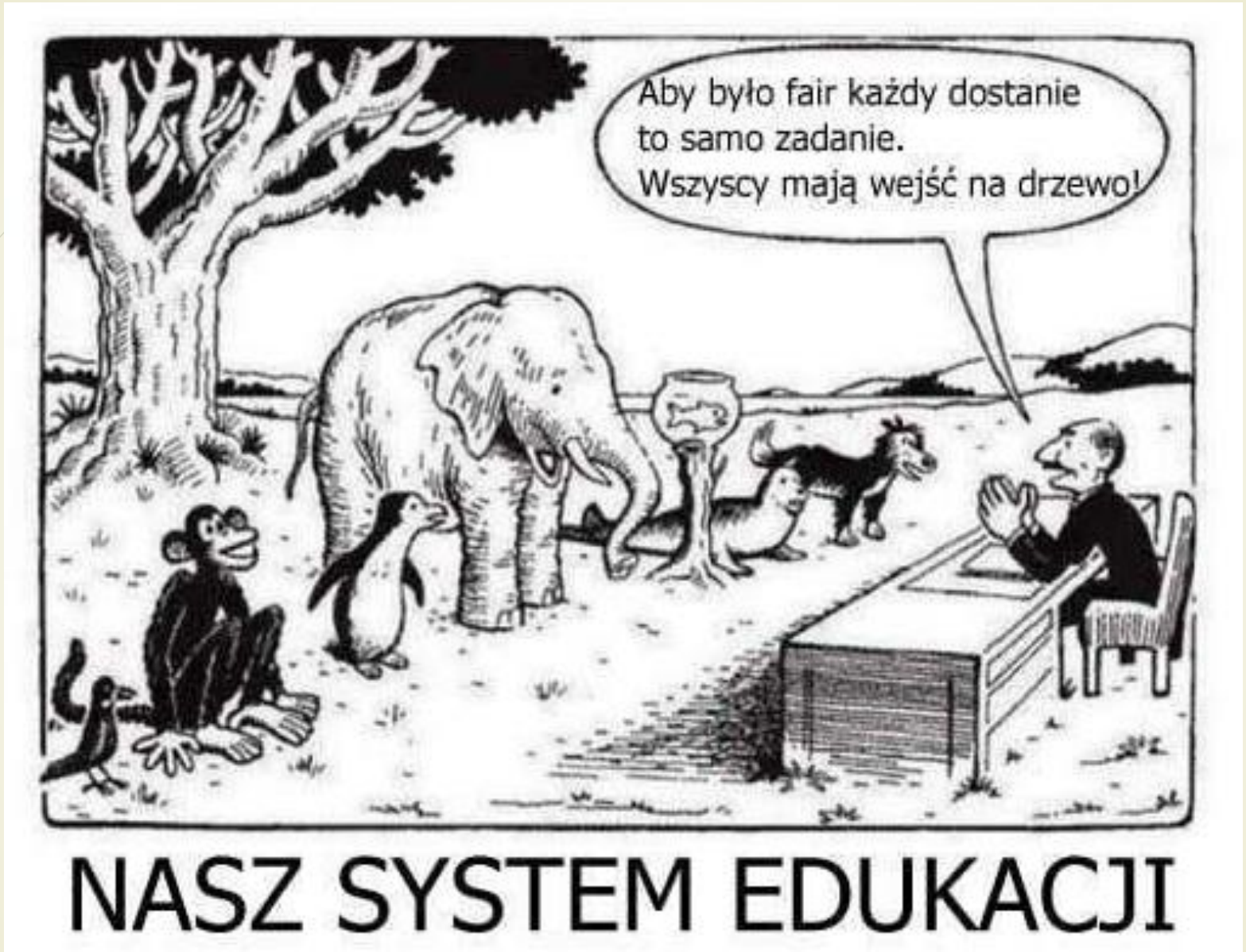
Aby było fair każdy dostanie
to samo zadanie.
Wszyscy mają wejść na drzewo!
NASZ SYSTEM EDUKACJI